

13. november 2014

NOAH høringsvar til j. nr. 2014-29-35-00115 vedr. ændrede grænseværdier for en række pesticider

---

Denne høring har store ligheder med høringen vedr. j. nr. 2014-29-35-00088 fra september i år – også hvad angår høringsfrist (høringen blev udsendt i forgårs d. 11. november med høringsfrist til i dag, d. 13. november klokken 10). Da vi ikke har modtaget noget svar på vores høringsvar fra september, bliver NOAHs høringsvar også til dels en gentagelse af høringsvaret fra september.

Det er uacceptabelt, at vi endnu engang skal tage stilling til et vigtigt emne i huj og hast og ud fra materiale, der ikke er oversat. Det tvinger os til at kommentere i generelle termer og nøjes med en lidt mere dybdegående kommentering i forhold til udvalgte stoffer.

Når Fødevarestyrelsen, begrundet i 'nødvendighed' baseret på "fastlagte procedurer for forslag til behandling i Kommissionens komitéer", giver os så korte frister, sættes demokratiske handlemuligheder ud af spillet. Dermed signalerer Fødevarestyrelsen, at EU-procedurer har forrang frem for en seriøs høring. Eller at det er vigtigere, at virksomhederne i en fart kan komme til at afsætte flere pesticider, end at demokratiske rettigheder overholdes.

Det er på tide, at Danmark stemmer fødderne i og kræver en behandlingstid, der tilgodeser vores demokratiske procedurer og civilsamfundets rettigheder – også selv om beslutningerne er så godt som definitive, når høringerne sendes ud.

Generelle kommentarer:

Vi finder det meget problematisk:

- 1) at det nu foreslås at svække standarderne for indholdet af en række giftstoffer i vores mad uden at konsekvenserne kendes, når disse stoffer indgår i den cocktail af giftstoffer, befolkningen udsættes for.** Der ses i disse år en opblomstring af sygdomme med ukendte årsager, f.eks. demens og visse kræftformer. Der er grund til at tro, at dette har forbindelse med kemikalier i vores omgivelser.
- 2) at vurderingen for, om højere grænseværdier i (importerede) produkter udelukkende baserer sig på, hvad man i EFSA anser, at mennesker kan tolerere – uden skelen til, hvordan øget brug af pesticider påvirker miljøet i de områder, der belastes af giftstofferne.** Når det handler om importerede afgrøder, sker forureningen af luft og vand samt påvirkningen af dyre- og planteliv i sagens natur langt fra de europæiske borgere, der således uforvarende (men blåstemplet af EU) kan være medansvarlige for ødelæggelse af andre menneskers levevilkår.
- 3) at EU – som begrundelse for at respondere på krav om højere grænseværdier – anfører, at det vil være en handelshindring, hvis EU's grænseværdier ligger under grænseværdien i de respektive eksporterende lande.** At dette argument overhovedet kan fremføres, viser med al tydelighed, at vi ikke kan stole på danske og EU-politikeres forsikringer om, at europæiske standarder ikke vil blive forringet i forbindelse med den nyligt indgåede handelsaftale med Canada (CETA) og den foreslåede transatlantiske handelsaftale (TTIP).

- 4) at transnationale kemi-virksomheder kan opsøge et medlemsland for at få opbakning til højere grænseværdier, der efterfølgende går igennem en uigennemskuelig EU-proces.** Når EU (på forespørgsel fra store kemi-virksomheder som BASF eller Bayer) beslutter at hæve grænseværdierne for hvor meget gift, der må være i vores mad, legitimerer EU (og herunder Danmark) samtidig et stort pesticidforbrug i de eksporterende lande – hvor befolkningen ikke nødvendigvis bifalder dette høje pesticidforbrug.
- 5) at EFSA så oven i købet foreslår endnu højere grænseværdier, end dem de eksporterende lande har i forvejen.** Dette var eksempelvis tilfældet med de foreslåede grænseværdier for Imazapyr i september og gentages nu for stoffet Imazapic. Hvis dette vedtages legitimerer EU endda, at kemivirksomhederne kan gå tilbage til producentlandenes regeringer og promovere et yderligere øget forbrug af deres sprøjtegift. Det skal retfærdigvis siges, at det i det foreliggende materiale ikke foreslås, at bruge EFSA's høje værdier.

Bupirimat som eksempel

Bupirimat er et svampemiddel (fungicid), der skal forhindre meldug. Makhteshim-Agan Holland B.V. har ansøgt via Holland om tilladelse af højere grænseværdier bl.a. i en række frugter (abrikoser, ferskner, jordbær, druer, brombær m.fl.) samt grøntsager af græskarfamilien "for at imødekomme de påtænkte anvendelser". Et hollandsk firma går altså til de hollandske myndigheder for at få højere grænseværdier presset igennem med henvisning til de (af dem selv) 'påtænkte anvendelser'.

Af høringsdokumentet fremgår det, at det ikke er muligt at vurdere betydningen af eksponering af stoffet over længere tid, samt at man tager udgangspunkt i nogle normer for kostsammensætningen, der er defineret i EU. Afvigelser fra disse normer må således antages ikke at være vurderet, ligesom det ved en hurtig gennemlæsning (mere er der ikke tid til!) ikke ser ud til, at der er set nærmere på babyer og småbørns eksponering, selv om småbørn ofte har en særlig forkærlighed overfor netop frugter som jordbær og blåbær.

Når vi allerede ved, at den danske befolkning udsættes for en betragtelig mængde og et uigennemskueligt mix af pesticider gennem importeret frugt og grønt, så er det uforståeligt, hvis de danske myndigheder ikke afviser dette krav om at hæve grænseværdierne.

Danmark bør naturligvis sige fra overfor et sådant krav.

Imazapic som eksempel:

Imazapic er i lighed med Imazapyr et systemisk ukrudtsmiddel (herbicide), der i forhold til menneskers helbred især er farligt for dem, der er i nærheden, når der sprøjtes. Desuden går det ud over biodiversiteten i form af den naturlige vegetation. Det er persistent i jord og kan ende i det lokale grund- eller overfladevand.

Ansøgningen om at fastsætte grænseværdier, der ligger over de i forvejen gældende standard-grænseværdier på 0,01 mg/ kg, blev fremsat til Storbritannien af Exponent International Ltd., på vegne af BASF Corporation, hvorefter de britiske myndigheder har udarbejdet baggrundsmaterialet til beslutningsprocedurerne i EU-systemet.

Ansøgningen vedrører anvendelse af Imazapic i gensplejset soja fra Brasilien samt i enkelte andre afgrøder (jordnødder, raps, ris, hvede (spelt)).

Grænseværdien for Imazapic i gensplejset soja foreslås ifølge tabeloversigten til forslaget hævet fra standardværdien 0,01 mg/kg til 0,3 mg/kg – altså 30 gange højere. Denne værdi svarer til den brasilianske grænseværdi.

I høringsdokumentet begrundes behandlingen af ansøgningen vedrørende gensplejset soja med, at den lavere grænseværdi i EU end i producentlandet fungerer som en handelsbarriere.

Af uransagelige årsager (EFSA vil sandsynligvis hævde rent videnskabelige) har EFSA så endda forslået en grænseværdi for soja på 0,5 (altså en 50-dobling), selv om dette ikke ville være nødvendigt for at hindre, at den europæiske grænseværdi udgør en handelsbarriere.

Endvidere har EFSA – i erkendelse af, at det meste af det giftstof, der anvendes i sojaproduktionen, ender i sojakager til europæiske husdyr – undersøgt, om der bør fastsættes grænseværdier i animalske produkter, men har dog konkluderet, at dette i de fleste tilfælde ikke er nødvendigt, hvorfor man i disse tilfælde har slettet selv standard-grænseværdien på 0,01. I andre tilfælde (æg, fjerkræ og indmad fra fjerkræ) er standardgrænseværdien fastholdt.

Og endelig har EFSA også – i erkendelse af at en stor del af sprøjtemidlet risikerer at ende et utilsigtet sted som honning – fastsat en grænseværdi for honning.

Man får uvægerligt den tanke, at BASF har været forbi EFSA og høre, om man ikke kunne sætte grænseværdien lidt højere, nu man var i gang. Det kan jo vise sig at være et godt pressionsmiddel, hvis man går tilbage til regeringerne i de eksporterende lande og beder dem om at tillade anvendelse af pesticider, der går op til de tilladte grænseværdier i EU!

Problematisk soja

Vi vil især række blikket mod sojaen, både fordi den optager så enorme arealer i Sydamerika og fordi de eksisterende grænseværdier i producentlandene er så høje og endda foreslås endnu højere af EFSA (både for Imazapic og Imazapyr).

Alle i Danmark ved efterhånden, at den intense brug af ukrudtsmidler i den sydamerikanske sojaproduktion er dybt skadelig for de lokale befolkninger og deres natur og vandmiljø. Nu tyder noget på, at anvendelsen af sprøjtegifte kan intensiveres yderligere, idet de europæiske grænseværdier hidtil har betydet, at i hvert fald de steder, hvor eksporten er gået til Europa, har været mindre eksponeret for disse to ukrudtsmidler.

Det forekommer besynderligt, at Danmark ikke har protesteret i processen for denne godkendelse af højere grænseværdier i GM sojafoder til vores husdyr – især taget i betragtning at Fødevareministeriet og Fødevareministeren gentagne gange har efterspurgt en mere bæredygtig sojaproduktion. Det må da kaldes "at tale med to tunger".

Dette eksempel understreger den problematiske tilgang, der kommer til udtryk, når man reducerer godkendelsesprocedurerne til at handle om den europæiske befolknings sundhed, når det handler om noget, der importeres i stor skala til Europa.

Det bør Danmark ikke acceptere.

Afsluttende bemærkninger

Vi ønsker, at Danmark skal afvise højere grænseværdier, ikke mindst når de baserer sig på vage begrundelser som 'påtænkte anvendelser' eller hensyn til handelsaftaler.

Og vi ønsker, at Danmark skal arbejde for en helhedsorienteret tilgang til såvel landbrugspraksis som til vurdering af fødevarekvalitet. En tilgang, der inkluderer hensyn til, hvordan produktionen af den mad, vi spiser, har påvirket de mennesker, der producerer den, eller som bor der, hvor den produceres. Og som også tager hensyn til husdyrenes velfærd – herunder hvordan foderets kvalitet påvirker velfærden.

Vi afviser, at hensyn til handelsbarrierer skal være bestemmende for, hvilke grænseværdier for pesticider, der skal være gældende.

Og vi afviser, at transnationale kemi-virksomheder skal have indflydelse på, hvordan de europæiske standarder fastsættes.

Venlig hilsen,
på vegne af NOAHs Landbrugs- og Fødevaregruppe,
Bente Hessellund Andersen